

Riktlinjer för grävning i allmän mark

Alingsås kommun

Upprättades: 2020-08-18
Uppdaterats: 2025-01-24

Dokumentansvarig:
Trafik- och parkenheten

Innehåll

1. Riktlinjer för grävning i allmän mark	4
1.1. Generella upplysningar.....	4
2. Innan arbetet påbörjas	5
2.1. Ansök om olika tillstånd	5
2.1.1. Schakttillstånd	6
2.1.2. Trafikanordningsplan (TA-plan)	6
2.1.3. Kabelutsättning.....	6
2.1.4. Lokal trafikföreskrift (LTF).....	7
2.1.5. Markupplåtelse	7
2.1.6. Fornminne och naturreservat.....	7
2.1.7. Annan fastighetsägare.....	7
2.1.8. Dagvattenbrunnar.....	7
2.2. Ta hänsyn till planteringar, grönområden och naturmark	8
3. Under arbetets gång	9
3.1. Avstängningar.....	9
3.1.1. När krävs tung avstängning?	9
3.2. Generella hänsynstaganden	10
3.3. Utförande av grävning och återställande.....	10
3.3.1. Hårdgjord yta	10
3.3.2. Planteringar, grönområden och naturmark.....	11
3.3.3. Utanför schaktytan.....	12
3.3.4. Kontroll	12
4. När arbetet är klart	12

1. Riktlinjer för grävning i allmän mark

Alingsås kommun har skötsel- och väghållaransvar för allmän plats, det vill säga kommunala gator och vägar, parkeringsplatser, torg och parker samt andra grönytor och naturmark. Innan du får gräva i allmän mark behöver du ansöka om tillstånd från kommunen. Se information om schakttillstånd i punkt 2.1.1. nedan. Riktlinjerna i detta dokument för grävning i allmän mark ska även följas.

Stadsmiljöavdelningen på Samhällsbyggnadsförvaltningen i Alingsås kommun anlägger, driver och underhåller allmän plats. Om du har frågor kring grävning se hemsida för kontaktuppgifter:

- Enheten för trafik och park - vid frågor om ansökan om schakttillstånd och trafikordningsplaner, anmälan i Isy Road för att få konto.
- Teknisk service (Sävelund) – vid frågor om material, väguppbyggnad, stensättning m.m.
- Park- och naturenheten - vid frågor om träd, planteringar, grönområden och naturmark samt våra parker.

1.1. Generella upplysningar

Du som ska gräva i allmän plats ansvarar för att gällande lagstiftning och föreskrifter följs i tillämpliga delar. Det gäller trafikförordningen, vägmärkesförordningen, ordningslagen, arbetsmiljölagen, arbetsmiljöförordningen, Arbetsmiljöverkets föreskrifter och Alingsås kommuns lokala ordningsföreskrifter.

En kopia av godkänd trafikordningsplan och godkänt schakttillstånd ska alltid finnas i anslutning till arbetsplatsen och du ska på begäran kunna visa upp dessa. Digital kopia av tillståndet accepteras.

Kommunen kommer att ta ut en tillståndsavgift vid ansökan av schakttillstånd och TA- plan. Vid grävning i kommunal yta så tillkommer kostnader för framtida underhåll enligt beslutad a´prislista.

Avgifter för avstängning hittar du i "Taxa för handläggning av trafikordningsplaner och schakttillstånd i Alingsås kommun vid nyttjande av kommunal gatumiljö".

Det är ditt ansvar att kontakta närboende, berörda näringsidkare, blåljusmyndigheter, avfallshantering och kollektivtrafik (Västtrafik via mail till trafikomlaggning@vasttrafik.se och trafiksamordning@vasttrafik.se) inför en avstängning. Om man missköter sig eller utför arbeten utan att följa de regler som gäller kommer man drabbas av en fastställd sanktionsavgift.

Du ansvarar för att upptagen sten, plattor, kantsten m.m. lastas på pall och transporteras till Teknisk services förråd om materialet inte ska återvändas. Andra överenskommelser kan

förekomma. Material ska vara rengjort och inte innehålla schaktmassor vid avlämning. Material som saknas eller behöver rengöras samt är skadat kommer debiteras. Material som kvarlämnas på arbetsplatsen ska täckas och inhägnas.

Efter utfört grävarbete ska återställning ske på entreprenörens bekostnad. Du som entreprenör ansvarar för utförandet, om inte annat avtalats med kommunen. Vid godkännandet av din ansökan om schakttillstånd får du besked om det är du eller kommunen som ska ansvara för återställning.

Observera att om du vill göra ingrepp i nygjord yta (max 2 år) kan det medföra större återställningsytor än endast den yta som ingreppet avser. Exempelvis kan asfaltsskarv hamna längre bort för att möta befintlig beläggning eller så kan styrd borring behövas istället för schaktning.

När grävarbetet är färdigt gör du en klaranmälan till Trafik och park via Isy Road där ditt ärende skapats och hanterats. Observera att före- och efterfoton på det aktuella arbetsområdet ska infogas i anmälan innan start och efter utfört arbete. Glömmer man att bifoga foton innan start så kan man bli skyldig att åtgärda skador som påträffas vid slutbesiktning trots att dessa fanns innan man påbörjade sitt arbete. Att inte sköta sin fotodokumentation har också en avgift kopplat till sig

2. Innan arbetet påbörjas

2.1. Ansök om olika tillstånd

Innan du kan påbörja ett grävarbete i kommunal mark, ska du ansöka om schakttillstånd och trafikanordningsplan hos Samhällsbyggnadsförvaltningen via ärendehanteringsprogrammet Isy Road. Du kan även behöva ytterligare tillstånd från andra myndigheter och fastighetsägare. Det är alltid du som ska gräva som är skyldig att ansöka om de tillstånd som behövs för den aktuella platsen du vill gräva på. Nedan finner du exempel på ytterligare tillstånd som kan bli aktuella:

- Kabelutsättning
- Lokal trafikföreskrift
- Tillstånd om markupplåtelse, ansöks hos polisen.
Detta kan behövas om du exempelvis står med grävmaskin på kommunal yta och utför arbete på egen fastighet eller vill ställa upp en container i anslutning till din bostad.
- Tillstånd/dispens för fornminne och naturreservat
- Tillstånd från annan fastighetsägare

2.1.1. Schakttillstånd

Ansökan om schakttillstånd gör du via länk på vår hemsida i programmet Isy Road. Är du inte upplagd sedan tidigare i systemet så följer instruktioner hur du går vidare när du ansöker. När du gjort klart din ansökan om tillgång till Isy Road så måste denna godkännas av enheten för trafik och park innan du kan börja använda programmet.

Tänk på att ansöka endast för den tid du bedömer att arbetet kommer att ta. Exempelvis om arbetet beräknas ta sju dagar, ska ansökan endast omfatta dessa sju dagar. Du ska inte ange ett längre tidsspann än vad som behövs för utförandet. Du har möjlighet att förlänga tiden i efterhand.

Ansökan gör du senast 10 arbetsdagar innan byggstart, för kommunens handläggning och remisshantering. Vid ytor där kollektivtrafikens framkomlighet påverkas ska ansökan göras senast 20 arbetsdagar innan byggstart.

Vid arbeten med stor påverkan på allmänna ytor, exempelvis ledningsutbyggnad, ska din ansökan göras minst två månader innan byggstart. Bifoga då bygghandlingar till din grävansökan i e-tjänsten.

Vid akuta arbeten

Arbeten som kräver snabb insats, som vid exempelvis avbrott, läckage och stopp, får påbörjas genast. Du anmäler arbetet genom att ansöka om schakttillstånd i efterhand, senast 24 timmar efter arbetets start eller nästkommande arbetsdag. Ett arbete som kunnat planeras kan aldrig anses vara ett akutarbete.

2.1.2. Trafikanordningsplan (TA-plan)

Syftet med en TA-plan är att beskriva vilka vägmärken och anordningar som krävs för att hög säkerhet ska uppnås för såväl de som utför arbetet som för alla trafikantgrupper. Särskild hänsyn ska tas till barn, personer med funktionsvariationer samt äldre, cyklister och kollektivtrafik. En TA-plan ska alltid bifogas till ansökan om schakttillstånd. Om du gräver för kommunen eller kommunalt bolag som driftentreprenör så kan du använda dig av generella TA planer vid akutarbete dock endast vid akuta. Anmälan ska alltid läggas in i Isy Road.

Riktlinjer för trafikanordningsplaner finns på vår hemsida.

2.1.3 Kabelutsättning

Kabelutsättning ska ske innan ett grävarbete påbörjas. Om du gräver av en ledning kan du bli betalningsskyldig. Gör en förfrågan via ledningskollen.se för att kontrollera var ledningar, kablar och annan infrastruktur finns. Var ute i god tid då handläggningstiden kan variera.

2.1.4. Lokal trafikföreskrift (LTF)

I samband med grävning kan det finnas behov av lokala trafikföreskrifter, det vill säga särskilda trafikregler som ska gälla på en viss plats eller inom ett visst område. Exempelvis om det behövs ett parkeringsförbud för att arbetet ska kunna genomföras. Du ansöker om en LTF samtidigt som du genomför din ansökan i Isy Road. Tänk på att eventuell skyltning som behövs på grund av en LTF ombesörjs av den sökande. En LTF behövs för att exempelvis parkeringsövervakning ska kunna ske enligt de lagkrav som krävs och för att man ska kunna flytta ett eventuellt fordon som hindrar ett arbete på väg.

2.1.5. Markupplåtelse

Om allmän mark behöver användas för till exempel upplag (avgränsat område för tillfällig deponering av bland annat avfall eller material), skyltar, arbetsbodar eller liknande, ska du ansöka om tillstånd om markupplåtelse hos polisen. Markägaren, dvs. Alingsås kommun, ska sedan yttra sig om ansökan och har vetorätt. Kommunen har även rätt att ta ut en avgift enligt en fastställd taxa. Mer information om markupplåtelse och gällande taxa finns på vår hemsida. En fastighetsägare som exempelvis vill nyttja gångbanan för en byggställning i samband med ett måleriarbete på huset måste söka polistillstånd och markupplåtelse för den ytan som man vill använda samt ansöka om TA-plan.

2.1.6. Fornminne och naturreservat

Om platsen du vill gräva på är klassat som fornminne behöver du särskilt tillstånd från länsstyrelsen. Om du vill gräva i ett av kommunens naturreservat behöver du i regel tillstånd eller dispens från reservatsföreskrifterna. Tillstånd eller dispens söker du hos Länsstyrelsen eller hos Alingsås kommun, beroende på vem som fattat beslut om reservatet. Kontakta park- och naturenheten på samhällsbyggnadsförvaltningen för mer information.

2.1.7. Annan fastighetsägare

Om du vill gräva från allmän mark fram till en fastighet behöver du också tillstånd från fastighetsägaren. Det kan antingen vara en privat fastighetsägare eller Alingsås kommun (Alingsåshem eller exploateringsenheten). Kontakta fastighetsägaren för vidare diskussion.

2.1.8. Dagvattenbrunnar

Innan arbetet påbörjas skall alla dagvattenbrunnar som berörs av schaktarbetet eller materialhantering kontrolleras att ingen funktionsstörning eller skada på brunn inklusive brunnsbetäckning finns.

Eventuella fel och brister skall dokumenteras och rapporteras till Trafik och park innan arbetets start, detta ska ske i Isy Road så det dokumenteras. Eventuella brister som

upptäcks efter att ett arbete är avslutat och i det fallet man har glömt att göra en kontroll innan, hanteras som att det har uppkommit i samband med utfört arbete och faller därmed på entreprenör att åtgärda.

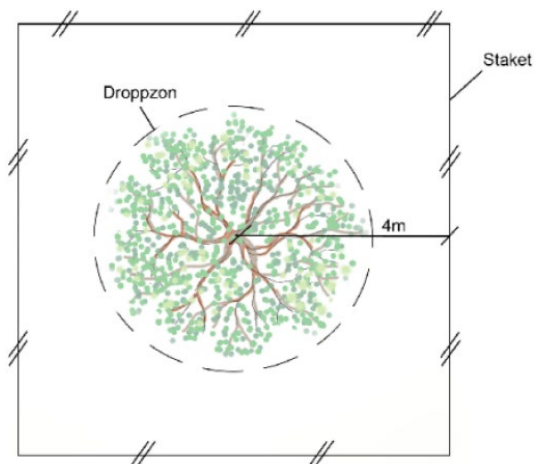
2.2 Ta hänsyn till planteringar, grönområden och naturmark

Med planteringar avses anlagda gräsytor, buskar, rabatter och trädplanterade områden. Gräsytor kan exempelvis vara av följande slag: prydnadsgräsmatta, bruksgräsmatta, äng, slåtteryta m.m. Med naturmark avses skogbevuxen naturmark samt ängs- och hagmarker.

För att begränsa skador på planteringar och därmed även lagnings- och återplanteringsbehovet, ska arbetsområdet begränsas till det allra nödvändigaste. Arbetsområdets avgränsning ska ske i samråd med park- och naturenheten innan arbetet påbörjas. Transporter och upplag är inte tillåtna utanför överenskommet arbetsområde. Etablerade buskplanteringar och rabatter bör undvikas.

För att säkra trädens fortlevnad och undvika säkerhetsrisker ska schaktningar inte ske närmare träd än utanför trädens dropplinje dvs. trädkronans yttersta linje. Om detta inte kan undvikas, till exempel på grund av befintliga kablar i marken, ska samråd ske med park- och naturenheten innan grävarbetet påbörjas.

Se riktlinjer för arbeten i grönytor på kommunens hemsida.

Exempel på upprättad skyddszon runt träd.

Bild: Standard för skyddande av träd vid byggnation 2.0 Rapport 2018:02, SLU

3. Under arbetets gång

3.1. Avstängningar

Du som ska gräva ansvarar för och bekostar avstängningar av arbetsplatsen som följer av Arbetsmiljöverkets författningssamling AFS 1999:3. Du ska bevaka trafikanordningarnas funktion och placering och omedelbart åtgärda uppkomna brister. När ändringar av trafikanordningar måste ske, ska du omgående anmäla detta till trafik- och planeringsenheten.

Hänsyn ska tas till in- och utfart och övrig passage vid uppställning eller uppläggning av bodar, maskiner, redskap, arbetsmaterial m.m. Krävs tillfälligt total avstängning för någon fastighet måste du göra en överenskommelse med fastighetsägaren. Arbetet ska bedrivas så att tiden för avstängning blir så kort som möjligt. Gångtrafik till varje fastighet ska vara möjlig under hela byggtiden. Stor vikt ska också läggas på säkerhet och framkomlighet för personer med funktionsnedsättning.

I den mån gatan, som berörs av arbetet, är upplåten för allmän trafik ska arbetet bedrivas på sådant sätt att trafiken utan nämnvärd svårighet och skaderisk kan fortgå. Detta gäller även gång- och cykeltrafik.

3.1.1. När krävs tung avstängning?

I de fall schakt är djupare än 0,5 m ska schakten skyddas i form av tung avstängning som barriär mot körbanan samt med grindar mot gående och cyklister. Övriga arbeten där det kan vara lämpligt med hänsyn till arbetets art, omfattning, trafikmängd osv kan också behöva tung avstängning.

I de fall som det rör sig om en byggställning i direkt anslutning mot fordonstrafik ska tung avstängning användas.

För tung avstängning kan användas:

1. Större betonghinder, typ tric-block.
2. Järn- eller betongbalk 25 cm hög. Balkarna ska vara ihopkopplade.
3. Balkar ska vara reflexförsedda.
4. Fordon om minst 3,5 tons nettovikt ska ha godkända runtomblinkande varningslyktor och markeringsskärmar samt de vägmärken som krävs för uppgiften.

3.2. Generella hänsynstaganden

Det är viktigt att hänsyn tas till miljön och omgivningen vid grävningsarbetet och att det aktuella arbetsområdet hålls i god ordning. Därför ska du beakta följande:

- Vatten som innehåller lera, betong, grus eller liknande som kan orsaka stopp får inte rinna ner i brunnar. Vid risk används geotextil/markduk som filter vid brunnöppning.
- Avfall och restprodukter ska tas om hand på ett riktigt sätt, till exempel källsorteras.
- Buller, utsläpp och markskakningar som kan störa omgivningen eller påverka miljön ska undvikas eller minimeras.
- Om du planerar att arbeta utanför ordinarie arbetstid (vardagar kl. 07.00 – 16.00) ska samråd först ske med enheten för trafik och planering.
- Du som utförare måste städa och sopa omkringliggande ytor om arbetet är av sådan karaktär att det smutsar ner vid transporter till och från projektet.

3.3. Utförande av grävning och återställande

När du utför återställningsarbetet gäller följande generella krav:

Efter arbetets slut

Återställda ytor redovisas i Isy Road genom att foto bifogas till ärendet.

Under garantitiden

Garantitiden är fem år och följer AB04 och ABT06:s regelverk. Kommunen förbehåller sig rätten att avgöra om skada uppkommen under garantitiden kan åtgärdas vid garantitidens slut eller måste åtgärdas tidigare.

Efter garanti/ansvars tidens slut

Varje schakt i en gata, väg eller planteringsyta innebär att dess beräknade livslängd minskar.

För att kompensera för värdeminskningar så debiteras varje schaktning i kommunal mark med ett framtida underhåll, denna kostnad mäts upp och prissätts enligt antagen prislista.

3.3.1. Hårdgjord yta

Efter utfört arbete ska schaktkanterna i de fall de är av asfalt renskäras minst 25 cm på var sida. Skärning ska utföras med motorkap för att få raka och rena snitt. Har den skurna kanten skadats innan beläggning sker ska asfaltkanten renskäras igen.

Övergrävningar och schaktlagningar ska ha en återställd yta med kanter av 90° vinklar. En skarv får inte hamna i hjulspåret och måste gå hela vägen in till kantsten.

Upptar schakten mer än halva gång- eller körbanebredden, samt då det finns kvarvarande ytor smalare än 1 m, ska hela ytan beläggas. Beläggningen ska utföras till samma tjocklek och kvalitet som den bortschaktade beläggningen. Tjockare lager än 50 mm får inte läggas mellan varje packning. Ny skarv får inte hamna intill gammal, vid osäkerhet kontakta tillståndsgivaren. Helheten av berörd yta kan styra om intilliggande skarv är 0,5 meter eller 2 meter bort. I det fallet ska trafik- och planeringsenheten kontaktas för samråd.

Vintertid påföres kallmassa som ersätts med Ab-massa när asfaltsäsongen startar. Tänk på att under den period då ytan inte är hårdgjord, ska ytan hållas i sådant skick att trafik kan framföras på ett bekvämt och säkert sätt.

Vid återfyllning får material sämre än grupp B enligt Anläggnings-AMA inte ligga närmare färdig yta än 0,6 m. För gång- och cykelbana gäller inte närmare än 0,4 m.

Förstärkningslager får inte ligga närmare färdig yta än 0,2 m och för gång- och cykelbana inte närmare än 0,15 m. Observera att påförd beläggning ska vara av samma typ och tjocklek som den rivna beläggningen. Bärlager får inte vara tunnare än 15 cm och i gångbana 10 cm. I övrigt ska Anläggnings-AMA gälla.

Beläggning

Grund principen är att samma typ av massa som ligger i befintlig gata som arbetet utförts i ska återställas med samma sorts massa när återställning sker.

Vid val av asfalttyp ska generellt ABS användas som slitlager på körbanor på grund av bättre slitagemotstånd.

ABT ska användas generellt som slitlager på gång- och cykelbanor, lokalgator med lite trafik och refuger.

I gångbanor används massa med stenstorlek mellan 8-11mm

På GC vägar så gäller max stenstorlek 11mm

Gator kräver en AG med en stenstorlek på 16mm och en slityta/topp med stenstorlek 11mm.

Lägger man fel sorts beläggning på fel yta så kommer omläggning krävas.

Innan beläggning sker ska ytan klistras. Efter utförd beläggning ska skarvar förseglas. Längsgående skarvar undantagna.

Ingen försegling får ske på gång och cykelbanor, men de ska klistras innan beläggning.

3.3.2. Planteringar, grönområden och naturmark

Planteringsytor som berörs inom ett arbetsområde ska återställas till ursprunglig funktion och standard. Du ansvarar för att schaktningar återfylls med av park- och naturenheten angiven jordkvalitet – beroende på växtslag - till en nivå där sättningar inberäknats. Du ansvarar även för utförandet av finplantering, återplantering och sådd samt etablering av växterna, om inte annat har avtalats med park- och naturenheten. I återställandet ingår även etableringsskötsel enligt Anläggnings-AMA:s bestämmelser för gräsytor, buskar och trädplanteringar.

3.3.3. Utanför schaktytan

Du ansvarar för att utföra återställning av skador som förorsakats på mark och andra anordningar som ligger utanför schaktytan, om inte annat har avtalats med gatu- eller park- och naturenheten (beroende på typ av yta). När arbetsplatsen lämnas får överblivet material inte kvarlämnas.

3.3.4 Kontroll

Under arbetets gång kan det förekomma kontroller av att alla tillstånd finns på plats, och att arbetet genomförs så som det är avtalat, att TA plan följs och finns. Vid avsaknad av korrekta handlingar eller direkt felaktig utrustning kommer arbetet att stoppas och får inte återupptas förrän bristerna är åtgärdade, samt att avgifter kommer att delas ut. Se ”Taxa för handläggning av trafikplaneringsplaner och schakttillstånd i Alingsås kommun vid nyttjande av kommunal gatumiljö”

4. När arbetet är klart

När gräv- och återställningsarbetet är klart ska du göra följande:

- Avveckla arbetsplatsen och lämna den i ursprungligt skick.
- Dagvattenbrunnar som kontrollerades före arbetets start skall kontrolleras på samma tillvägagångssätt för att säkerhetsställa funktionen.
- Gör en klaransmälan i Isy Road. Du bifogar de bilder som du tagit av ytan samtidigt som du gör klaransmälan. Efter utförd klaransmälan kontrolleras avslutat arbete och finns det inget att anmärka på så godkänns jobbet och garantin startar. Viktigt att bilder bifogas.
- Om man inte får en godkänd slutbesiktning så får man 1 månad på sig att återställa det som det anmärkts på. Skulle inte detta ske så kommer kommunen att återställa på entreprenörens bekostnad.